

Onderwijs

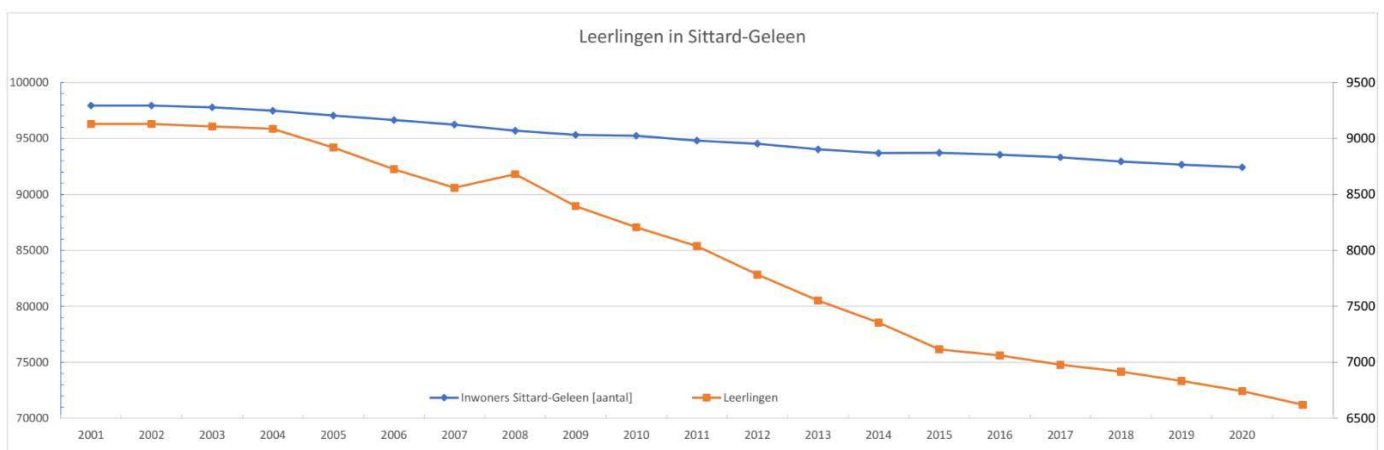
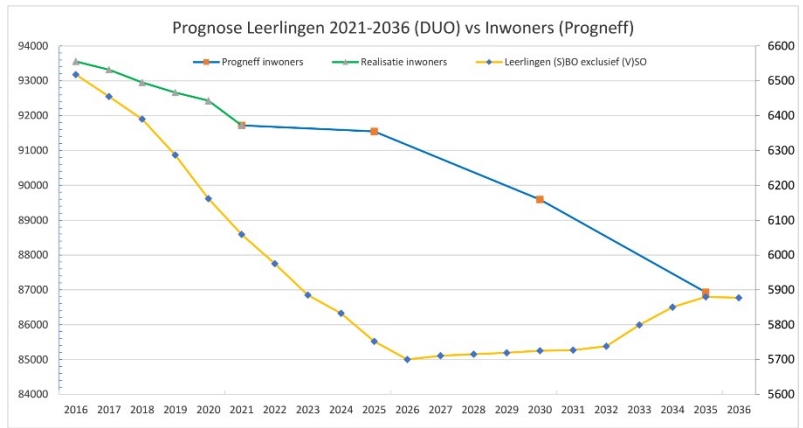
SPA heeft als uitgangspunt dat elk kind recht heeft op gelijke kansen en onderwijs verdient met de beste toekomstmogelijkheden ongeacht herkomst, leeftijd, intelligentie of beperkingen.

SPA deed in 2021 onderzoek naar de ontwikkeling van het leerlingenaantal in het basisonderwijs in Sittard-Geleen. Daarbij werd rekening gehouden met fusies. Opvallend is dat het aantal leerlingen in Sittard sinds 1998 met 18%, in Geleen met 37% en in de kleine kernen met 31% gedaald is. In Sittard-Geleen is het leerlingenaantal sinds 1998 daardoor met 28% afgenomen.

		1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	
Kindcentrum	Sittard	689	705	725	759	794	786	778	781	805	827	908	864	833	808	737	717	704	709	708	720	707	574	551	
De Wosel	Born	190	218	237	264	300	326	325	315	318	327	316	333	327	332	323	337	349	339	341	341	321	313	286	285
De Driensprong	Geleen	653	634	634	623	613	625	630	595	546	514	569	565	564	545	540	537	533	529	522	512	512	498	463	438
Lahhof	Sittard	549	573	588	604	612	645	649	622	599	582	578	537	496	443	416	399	392	380	369	369	368	381	387	389
T Heuvelke	Geleen	620	636	610	591	533	511	515	496	474	460	431	403	402	393	412	387	339	321	298	268	239	218	244	244
De Kingbeek	Grevenbicht	591	571	535	524	498	490	476	480	472	451	457	428	391	378	366	335	315	305	289	285	276	256	257	257
De Dultendoot	Geleen	353	378	382	388	399	406	399	397	376	358	360	368	380	377	370	359	360	377	393	395	376	388	366	366
Sternenrijk	Geleen	453	449	454	442	437	432	406	394	383	366	344	319	310	280	272	261	255	270	277	289	290	270	246	246
Basisschool	Munstergeleen	485	464	464	463	469	470	458	442	421	402	382	351	330	306	305	301	281	291	261	246	246	250	246	236
Xaverius	Sittard	35	29	45	37	54	45	49	49	75	80	96	121	125	284	282	318	299	266	246	250	185	207	194	194
Ruzepeas	Geleen	426	413	389	387	369	352	336	327	321	315	300	289	299	253	223	197	193	187	200	190	186	215	206	206
Aan de Meule	Sittard	685	701	679	680	684	676	673	691	670	644	508	469	415	394	384	333	249	255	234	226	216	249	254	254
Swentibold	Born	443	409	395	389	366	346	327	313	287	286	284	288	262	243	241	250	234	222	230	227	243	231	223	223
Leijenbroek	Sittard	237	249	252	250	253	255	275	279	270	281	263	259	253	235	232	254	261	268	284	326	345	380	398	398
De Kluis	Geleen	283	296	318	323	335	345	346	327	319	310	295	261	233	217	213	197	210	222	239	254	267	274	278	278
De Blinker	Geleen	321	312	292	245	220	217	193	175	160	169	197	210	237	215	195	185	174	153	149	144	142	154	159	159
De Parkschool	Limbricht	166	165	170	171	189	196	199	199	201	202	201	194	207	211	212	212	209	217	214	212	195	185	190	190
De Limbricht	Limbricht	265	262	279	293	291	295	288	291	274	268	241	235	224	210	209	202	214	247	286	291	275	288	278	278
De Leeuwerik	Einighausen	194	206	219	226	231	226	223	225	231	223	207	207	204	206	201	195	202	208	212	217	215	231	244	244
Het Mozaïek	Sittard	216	215	225	235	232	234	236	230	243	229	222	225	231	198	177	166	153	141	143	145	159	151	156	156
Ovenhoven	Sittard	369	335	323	320	312	292	258	262	252	254	243	238	209	193	181	161	164	195	216	226	221	212	213	213
Het Avontuur	Buchten	284	270	247	237	236	209	181	190	183	189	190	198	170	158	158	157	142	140	121	107	103	98	104	104
Sint Petrus	Sittard	179	188	181	182	183	172	171	151	132	132	137	121	118	124	118	82								
De Vlieger	Sittard	167	135	133	140	143	143	135	135	133	123	117	101	101	103	95	86	98	98	110	122	118	120	116	116
De Hoefler	Sittard	71	51	57	63	84	93	98	96	93	84	75	76	75	81	80	87	159	147	136	111	111	124	88	88
Regenboog	Geleen	68	74	71	69	64	53	56	56	50	63	55	52	65	72	83	70	61	55	55	50	40	40	74	93
Talander	Sittard	219	221	223	224	243	247	259	237	271	543	421	496	533	545	556	564	560	495	439	409	394	398	360	360
Xaverius	Geleen																					64	64	75	75
Totaal		9.211	9.149	9.129	9.129	9.109	9.087	8.919	8.725	8.559	8.682	8.397	8.208	8.104	7.856	7.636	7.425	7.178	7.116	7.033	6.967	6.874	6.743	6.621	6.621
Sittard		3.416	3.402	3.431	3.494	3.584	3.588	3.581	3.533	3.543	3.779	3.568	3.597	3.499	3.460	3.313	3.223	3.107	3.033	2.946	2.959	2.892	2.876	2.812	2.812
Geleen		3.177	3.182	3.152	3.068	2.976	2.941	2.861	2.737	2.629	2.555	2.467	2.490	2.352	2.308	2.213	2.125	2.114	2.133	2.102	2.112	2.046	2.012	2.012	2.012
Kleine kernen		2.618	2.565	2.546	2.567	2.549	2.558	2.477	2.455	2.387	2.348	2.278	2.234	2.115	2.044	2.015	1.989	1.946	1.969	1.954	1.906	1.870	1.821	1.797	1.797
Totaal		9.211	9.149	9.129	9.129	9.109	9.087	8.919	8.725	8.559	8.682	8.397	8.208	8.104	7.856	7.636	7.425	7.178	7.116	7.033	6.967	6.874	6.743	6.621	6.621

Nieuwbouw in Sittard vanaf 1990 (Hoogveld, Kemperkoul, Ophoven) was veel groter dan elders en zorgde ervoor dat er meer verjonging plaatsvond. Desondanks nam het kindertal ook in Sittard flink af. Verwacht mag worden dat juist die wijken vanaf 2030 sterk vergrijzen. In de kleine kernen en in Geleen vond veel minder verjonging plaats en daalde het kindertal veel meer dan in Sittard. Het inwonertal zal daardoor juist daar de komende jaren nog dalen waardoor meer woningen beschikbaar komen voor jonge gezinnen. In Geleen-Zuid worden inmiddels flats uit de jaren zestig van de vorige eeuw gesloopt. De door sloop vrijgekomen ruimte in Geleen-Zuid moet vooral gebruikt worden voor vestiging van jonge gezinnen en voor vergroening van de wijk.

DUO verwacht voor de periode 2021 tot 2036 dat in Sittard-Geleen [het aantal leerlingen in het BO en SBO, dus exclusief het \(V\)SO, tot 2026 zal afnemen van 6059 tot 5700 en daarna zal stijgen tot 5877 in 2036](#). De veel gebruikte Progneff (2019) prognose voorspelt in die periode een continue daling van het aantal inwoners. Alles bij elkaar zijn er aanwijzingen dat het aanbod van basisonderwijs in Sittard-Geleen meer dan toereikend is en uitbreiding van een school ten koste zal gaan van andere scholen.

Jaar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Progneff : Inwoners [aantal]	98404	97950	97953	97806	97487	97055	96648	96245	95691	95327	95243	94814	94535	94024	93691	93724	93555	93319	92956	92661	92641
DUO : leerlingen BO plus SBO [aantal]																	6518	6455	6390	6287	6162
DUO : Realisatie leerlingen (V)SO	215	208	243	241	248	248	276	282	297	315	442	495	494	530	508	483	460	462	444	456	459
Realisatie leerlingen [aantal] incl (V)SO	9129	9129	9108	9086	8919	8725	8559	8681	8397	8207	8039	7783	7553	7355	7117	7061	6978	6917	6834	6743	6621

SPA vindt het als zodanig positief dat de verschillende schoolbesturen (Kindante, Triade, Movare, INNOVO, Pallas) zorgen voor scholen die verschillen qua onderwijsfilosofie. Maar duidelijk is ook dat het, vooral tussen Kindante en Triade, voorkomt dat in een buurt of wijk er meerdere scholen zijn die met elkaar concurreren. Meermaals bleek dat scholen en/of schoolbesturen hun belangen boven het algemeen belang stellen. Een voorbeeld hiervan is dat het project 'Mijn Zuid' flopte omdat Kindante uiteindelijk koos voor een andere schoollocatie met gevolg dat Sanderbout als wijk 'voor altijd' enorm veel nadeel ondervindt. Een ander voorbeeld is dat Triade basisschool De Springplank in Lindenheuvel sloot en niet met Kindante tot overeenstemming kwam om kinderen naar de nabij gelegen ten dele leegstaande basisschool De Duizendpoot te laten gaan. In plaats daarvan besloot Triade basisschool De Leeuwerik (Einighausen) uit te breiden terwijl het duidelijk is dat het leerlingenaantal in dat deel van de gemeente zodanig zal afnemen dat uitbreiding niet nodig is en het nog een paar jaar open houden van De Springplank het probleem op natuurlijke wijze zou oplossen. Die uitbreiding dreigde ten koste te gaan van de functionaliteit van gemeenschapshuis Einighausen. De daar gevestigde verenigingen konden slechts, met belangrijke ondersteuning van SPA, ternauwernood voorkomen dat zij ernstig gedupeerd zouden worden. Dat schoolbesturen hun belangen behartigen is begrijpelijk maar men heeft ook een verantwoordelijkheid naar de samenleving als geheel, dus naar de gemeente, en die behoort te prevaleren indien onderwijskundig aanvaardbaar.

Voor DaCapo kwam in 2019 een nieuw schoolgebouw aan de Havikstraat (Sittard) gereed waarin vmbo-leerlingen en personeel van vier locaties werden gehuisvest. De verbouw van de voormalige HEAO kostte circa 25 miljoen waarin de gemeente circa 10 tot 15 miljoen bijdroeg.

Arcus en Leeuwenborgh haakten af bij de herhuisvesting omdat de vorming van het Technocollege niet doorging. Dit Technocollege beoogde leerlingen op te leiden voor het regionale bedrijfsleven, met name voor VDL en Chemelot. Ofschoon SPA onderkent dat het nuttig is dat leerlingen kennis opdoen die in beide bedrijven inzetbaar is vreesde SPA dat dit ertoe kon leiden dat de opleiding te zeer op die bedrijven gericht zou worden. Momenteel is er een zeer grote vraag naar mbo-ers in de installatiebranche (o.a. installatie van zonnepanelen en warmtepompen) en kunnen zij daarin een zeer goede boterham verdienen. SPA is van mening dat juist DaCapo zich niet moet laten omvormen tot een veredelde bedrijfsopleiding maar hun leerlingen zodanig opleiden dat zij veel breder inzetbaar zijn. In de huidige situatie ziet SPA kansen voor opleidingen die met verduurzaming te maken hebben. Ook in deze regio zijn daarvoor vakmensen nodig en DaCapo is daar volgens SPA zeer geschikt voor.

Herhuisvesting was nodig maar bij de bouw hiervan werd uitgegaan van een leerlingenaantal waarvan op basis van de dalende geboortecijfers in onze gemeente te voorzien was dat dit gedurende minimaal tien jaar flink zou gaan dalen. SPA waarschuwde hiervoor en vroeg om de omvang van de nieuw te bouwen school te baseren op toekomstige leerlingenaantallen maar de overige raadsfracties gingen hier niet in mee.

Per 1 oktober 2019 had DaCapo 1422 leerlingen en men verwachtte dat dit aantal de komende vier jaar met 8% zou dalen. Al in het jaarverslag 2020 schrijft DaCapo *'In de afgelopen jaren is de krimp van de leerlingenaantallen in de Westelijke Mijnstreek niet goed ingeschat, zodat er nu ook nog eens een majeure financiële uitdaging ligt om de inkomsten (die bepaald worden voor het grootste deel door het leerlingenaantal op de teldatum 1 oktober) en de uitgaven met elkaar in balans te gaan brengen.'* en *'Het totaal aantal leerlingen zal vanwege de dalende instroom naar verwachting dalen met in totaal 25,5% tussen 2020 en 2025.'* Dat is dus precies waarvoor SPA waarschuwde! Er werd dus een school gebouwd die gewoon te groot is voor het aantal leerlingen en die miljoenen teveel kostte.

Bestuurlijk was van alles mis hetgeen ertoe leidde dat de onderwijsinspectie in 2017 oordeelde dat de onderwijskwaliteit, de onderlinge communicatie, de zorg voor de leerlingen, de programma's van toetsing en afsluiting (pta's) en de financiële zaken allemaal onvoldoende waren. In november 2019 maakte de inspectie bekend dat het onderwijs op DaCapo weer kwalitatief aan de norm is. Omdat het leerlingenaantal onder duizend daalt de komende jaren en zo'n kleine school financieel niet rendabel is werd recentelijk aangekondigd dat DaCapo de inhoudelijke samenwerking met Trevianum en Kindante intensificeert en bestuurlijk fuseert met LVO waaronder ook het vmbo-onderdeel van Graaf Huyn College valt.

De Staatsmijnen had een eigen bedrijfsopleiding: de OVS (Ondergrondse VakSchool) en betaalde die zelf. Na de sluiting van de Staatsmijn Maurits werd in het Limbrichterveld de ZLS (Zuid-Limburgse Laboratorium School) gevestigd. De overheid financierde de school ofschoon daar meerdere van DSM afkomstige leraren werkten en veel leerlingen stage liepen op DSM. De opleidingen waren echter algemeen en velen vonden een baan buiten DSM. Momenteel betaalt de overheid voor een school die op Chemelot gevestigd is en is de band met Chemelot zodanig groot dat gerust over een bedrijfsopleiding gesproken mag worden. Deze ontwikkeling vindt SPA ongewenst temeer omdat studenten structureel in een gevaarlijke omgeving worden gebracht. Ook de OVV (Onderzoeksraad Voor Veiligheid) en de TVC (Technische Veiligheids Commissie) zijn van oordeel dat personen die niet persé op Chemelot aanwezig moeten zijn elders gehuisvest moeten worden. De studenten worden door de TVC daarbij uitdrukkelijk genoemd. SPA is van mening dat een chemische opleiding in deze regio nuttig is maar dat deze buiten Chemelot moet plaatsvinden en dat deze minder sterk op Chemelot gericht moet zijn. Het ZLS-model lijkt SPA veel beter.

Onderwijs en het begrip 'kenniswerker' hangen nauw samen aangezien onderwijs tot doel heeft om kennis over te dragen aan mensen, vooral jongeren, die de opgedane kennis vervolgens bij hun werk gebruiken. In Sittard-Geleen wordt de term 'kenniswerker' echter meestal gebruikt wanneer men het heeft over het aantrekken van nieuwe medewerkers voor Chemelot. Men bouwt er zelfs een nieuwe woonbuurt voor tegenover het ziekenhuis. Welk opleidingsniveau bij het begrip 'kenniswerker' hoort is onduidelijk. Vaak is dat WO en HBO, soms ook MBO.

SPA vindt de term 'kenniswerker' discriminerend, zeker op de wijze waarop die in Sittard-Geleen wordt gehanteerd.

Ten eerste telt Sittard-Geleen veel meer mensen met een WO- of HBO-opleiding dan Chemelot werknemers heeft. Ten tweede hebben ook MBO-ers veel kennis door opleiding en/of ervaring. Ten derde ook mensen zonder MBO-, HBO- of WO-opleiding kunnen slim en/of handig zijn en door ervaring enorm veel vakkennis verkrijgen die zij ook echt gebruiken in praktijk. Ten vierde hebben veel bedrijven specifieke kennis die zowel theoretische als praktische kennis verlangen. Ten vijfde zegt een opleiding helemaal niks over hoe iemand die kan gebruiken in de praktijk.

SPA waardeert mensen met ieder opleidingsniveau en achtergrond. Elke discipline, elk vakgebied heeft betekenis in de samenleving en kennis kan op meerdere manieren verkregen worden. Het gaat erom hoe iemand in de praktijk gebruik maakt van de kennis en opgedane ervaring. SPA vermijdt daarom de nietszeggende term kenniswerker.

In deze regio komen veel mensen frequent in Duitsland en/of in België, bijvoorbeeld om te tanken of om boodschappen te doen. Het is daarom niet verwonderlijk dat velen Duits spreken en menigeen ook Frans. In het verleden behoorden deze talen op de middelbare scholen tijdens de eerste schooljaren tot het standaard lessenpakket. Ondanks dat de grenzen door het Schengenvoerdrag open zijn gegaan is dat nu niet meer het geval en kiezen slechts enkele scholen ervoor om deze talen te onderwijzen. Dat maakt het niet alleen zeer lastig voor jongeren om aan een universiteit of hogeschool in Duitsland (Aken, Keulen) of Franstalig België (Luik, Brussel) te gaan studeren maar ook om, als zelfstandige of als werknemer, werk te vinden in die landen. SPA vindt het van belang dat leerlingen tijdens hun middelbare schooltijd ook enige kennis van de Duitse taal opdoen en de mogelijkheid krijgen om daarin ook examen te doen. Kennis van de Franse taal vindt SPA minder belangrijk maar SPA onderkent dat dit eveneens nuttig zou kunnen zijn en onderwijs als keuzevak te overdenken valt.

Het Limburgs is erkend als taal net als het Fries. SPA vindt het belangrijk dat kinderen al op de basisschool kennis van het Limburgs opdoen. Net als dat Friezen hun eigen taal hebben en daaraan een stuk identiteit en binding ontleen vindt SPA dat ook wij Limburgers onze identiteit en taal mogen koesteren. Voor nieuwkomers vormt gebrek aan kennis van het Limburgs ook een drempel bij de integratie. Daarbij komt dat ook in de Euregio Limburgs gesproken wordt. SPA is daarom voorstander van onderwijs van het Limburgs, met haar dialecten, in het basisonderwijs.

Scholen ontvangen van de Rijksoverheid gelden voor hun lesuren daarom vindt SPA dat er geen reden is waarom de gemeente de scholen extra financiert.